

עין משפט
גד מצוה

בג א מוי' פ"י מהל' שמיטין הל' יד סמג עשין קאף קבז ולאין רסא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וקדשתם כו' והעברת שופר תרועה נחשק: **(ב)** תוס' ד"ה ולתקופות. כדפי' דיוס אחד בשנה חשוב שנה ולתקופה מניסין מונין ומולד תשרי כדבר"ד: **(ג)** תוס' ד"ה שהדש כו' ולא ראה לאומרו דמוטב כל"ז ותיבת פי' נמחק: **(ד)** ר"ה בשנה כו' פריך דהא אמר רב חסדא כל"ז: **(ה)** בא"ד לרגלים והבא גמי מצוי לשנויי הכי:

מוסף רש"י

שהחדש מתבסח בו. שהלכנה אינה נראית בעילוי לכל העולם, דכתיב חדש צבקה (סנהדרין א') שהלכנה מתבסח בו שאינה נראית לכל אדם אלא שחרית לישני מונח וערבית לישני מערב, כדאמר (קטן כב:) עשרים וארבע שעות מתבסח סיהרא (ביצה טז.). הוי אומר זה ר"ה. שנתה צבאש חדש, אל שאר חגים צאמנע החדש הם (סנהדרין שם) דללו שאר יו"ט כגד נממלאה הלכנה במקנא ונראית בכל מקום (ביצה שם). כבכה ליוס חגג, אכדש מונין לתקופה מניסין ולמולדות מתשרי והאל הוי יכולים לגבד הדגד דכ"ד שעות מייכסי סיהרא צין חדמא לעמיקא כדאימא^ט בצוף פ"ק דערכין (דף ט: ושם) והם מרמיקין המולד זה מזה צ' ד' תליס כולי האי אין ראו לטעות דאין יטעו צו שני ימים: **שהחדש** מתבסח בו. שאין הלכנה נראית

רבינו הגנאל

ולשמיטין. מנלן, דכתיב ובשנה השביעית שנת שבתון וגו'. וגמר שנה שנה מתשרי דכתיב מראשית השנה. וליובולות. אוקימנא לר' ישמעאל דסבד האי דכתיב וקדשתם

את שנת החמשים שנה וגו', מלמד שמתקדשת שנת היובל מתחלתה, כלומר מראש השנה. דייק [נ"א: רדאיקן מלישנא יתירא מאחר דכתיב וקדשתם את שנת החמשים, שנה להם בא, אלא ללמד שקידוש שנת היובל מראש השנה, ורבנן שחולקין על ר' ישמעאל אומרים למה בא שנה ללמוד כי היובל שנים אחת מקדשו ולא חדשים. תניא איך יובל היא שנת החמשים שנה מה ת"ל, לפי שנאמר וקדשתם את

שנת החמשים שנה, שיכול

ח:

בתחילת שעה ט"ו דהיא שעה שלישית של יום וסימן ו"ד פי' ציוס ו' בצוף שעה י"ד היה המולד מאחר שלא היה ר"ה עד יום ו' שקידש אדם הראשון החדש נמצא שנברא העולם בכ"ה צאלול ואותה שנה של תוהו שמונין משום דיוס אחד בשנה חשוב שנה וכשתדקדק על

מולד ניסן של תוהו שלפני תשרי של יישוב שבו נברא אדם תמצא מולד חלקים שאתה צריך להשלך צ' ד' תל"ח לאחריו צ' ימים ד' שעות תל"ח חלקים ומולד תשרי של תוהו שלפניו שנמצא צ' ה' ר"ד ולתקופה מניסין של תוהו מונין שהיתה התקופה בתחילת ליל ארבעה ונמצאת תקופת תשרי של יישוב של אחריו ציוס ד' ט"ו שעות כדאמרנין בפרק כיצד מעבדין^ה אין צין תקופה לתקופה אלא תשעים ואחד יום ו' שעות ומחאה נמצא דשמי תקופות ט"ו שעות ונמצא דקדמה תקופת תשרי למולד א' כ"ג פי' יום אחד כ"ג שעות ונמצא דקדמה תקופת ניסן את המולד ו' ט' תרמ"צ דלחצי שנה עודפת התקופה על המולד ה' י' תרמ"צ פי' ימים י' שעות תרמ"צ חלקים וכשתחזק ה' י' תרמ"צ עם א' כ"ג עולה ו' ט' תרמ"צ והרי עכשיו נוהגין למנות מתשרי של תוהו שנות העולם כדפי' דיוס אחד בשנה חשוב שנה (ט) ותקופת ניסן מונין מולד תשרי צ' ה' ר"ד חוקקים להסיר ו' ט' תרמ"צ ודבר תימה הוא צמה נחלקו ר"א ור' יהושע דמניא לקמן (דף יב.)

מונין לתקופה מניסין ולמולדות מתשרי והאל הוי יכולים לגבד הדגד דכ"ד שעות מייכסי סיהרא צין חדמא לעמיקא כדאימא^ט בצוף פ"ק דערכין (דף ט: ושם) והם מרמיקין המולד זה מזה צ' ד' תליס כולי האי אין ראו לטעות דאין יטעו צו שני ימים: **שהחדש** מתבסח בו. שאין הלכנה נראית לרחוקים כגון שחרית לבני מערב וערבית לבני מזרח לפי שקטנה היא סמוך לחדושה כפי' הקונטרס והציא ר"ת ״וראיה מויקרא רבה בפרשת אמור אל הכהנים דקאמר

התם תקעו בחדש שופר צבקה ליוס חגגו והלא ניסן חדש ונכסה ויש צו חג אלא זה שחגו צו ציוס ואין לך חדש שהוא נכסה ויש צו חג וחגו ציומו אלא תשרי ועוד מפרש ר"ת מתבסח מוזמן כמו ליוס הכסא יצא צימו דצפרק חלק (סנהדרין דף ט:.) גבי עמון ומואב שיצבי צישי דארעא לישראל הוו וכו' ״והר"ר משולם מפרש שהחדש מתבסח צו שאין חטאת ר"ח קרב צראש השנה כדכתיב מלגד עולת החדש ומנחתה ולא כתיב מלגד חטאת ועולה והקשה לו ר"ת דכריש תוספתא דשנזעות תניא (ל') שעירים מקריבים ישראל בכל שנה וחשיצ י"צ צראשי חדשים וצאופן דמוסף דר"ה וחיות אשר הנה מרובעות יסד ר"א הקלירי מוספי חדש עשתי עשרה דהיינו פרים צני צקר שנים ואיל אחד כצשים צני שנה שצעה ושעיר לכפר והשיצ לר"ת שלא אמר שאין צו מוסף אלא מתבסח שלא הזכיר הכא חטאת צקרא דמלגד כמו שהזכיר עולה ועוד פי' מתבסח שאין מוכירין מוסף של ר"ח צתפלה משום דאמר' רשצ"ג ה"ל צריה דצסים קליה עייל קמי תיבותא כי מטי לראשי חדשים אישתיק ולא ראה לאמרו (ט) פי' דמוטצ שיצא זכאי ויכפר על החייצ ואל יצא חייצ ויכפר על הזכאי פירוש ההוא דר"ח קרוי חייצ משום דאמר'^ז אמר הקצ"ה הציאו כפרה וכו' עכ"ל ור"ת רגיל להזכיר ולומר מלגד עולת החדש ולסיים ושני שעירים לכפר חד דר"ח וחד דר"ה^ה: **בעשרה** בתשרי הוא. לרצ אשי דאמר לעיל ארבעה ראשי השנה צד' ראשי חדשים^ט פריך (י) הא דא"ל רב חסדא לעיל רגל שצו ר"ה לרגלים (ט) הוה נמי מני לשנויי הכא הכי: **ורבנן** שנת חמשים אחת מונה. לרבנן כיון דאינה מתקדשת מתחילתה אינטרין ליה קרא להכי ולא אינטרין למעוטי סופה מחמת דמוסיפין מחול על הקדש דהשמא מבצירי צייר אסופי מצעיא וא"ת אדרבה כ"ש דלריך טפי משום דכתיב צקרא שנה ואין כאן שנה שלימה אא"כ תמשך עד יוה"כ אחר ויש לומר דכיון דלא שייך טעמא דתוספת ממילא צלא שום יתור ממעטא מקרא דוקדשתם דמשמע דוקא שנת החמשים: ואי

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

שהחדש מסבסח צו. לרחוקים צו. שחרית לבני מערב וערבית לבני מזרח לפי שקטנה היא סמוך לחדושה: **אלא אם כן קדשו החדש כו'.** וה"ק אם קצעו ישראל את חק החדש יהא משפט להקצ"ה: **מלך וליצור.** כשהקצ"ה דן אותם מלך נכנס תחילה: **משפט עצדו.** שלמה קאמר ליה: **דליפוש חרון אף.** בשציל עונות צצור: **מנלן.** ששנת שמיטה מקודשת מר"ה ואסור בעבודת הקרקע: **וקדשתם שנת החמשים מה ס"ל.** מכיון שאמר שצב שצמות שנים והעצרת שופר (ט) בחדש השציעי יודע אני שהיא שנת החמשים: **לא נפטרים לציהסם.** דכתיב תעבירו שופר והדר וקראתם דרור: **ולא משתעבדין.** דכתיב וקדשתם את שנת החמשים: **ועטרופיהן צראשיהן.** אם ראה לשום עטרה צראשו להראות שינא חפשי: **שנים אסם מקדש.** כששנת יוצל נכנסה מצוה על צ"ד לומר מקודשת השנה: **ואי אסם מקדש שום חדש.** כר"א צר"ש דאמר לקמן בפרק שני (ד' ד.) צין שגראה צומנו צין שלא נראה צומנו אין מקדשין אותו ויליף טעמא מהכא: **לפי שנאמר וקדשתם אם שנת החמשים.** דילפינן מייניה שמתקדשת מתחלתה: **יכולנך מסקדשם בסופה.** אחר ראש השנה ותמשוך עד יום הכפורים: **ואל סתמה.** אם משמרין אותה צמוך שנה שלאחריה: **שהרי מוסיפין מחול על קודש.** כדאמרנין לקמן [ט.] צשמענין: **ס"ל יוצל היא.** מיעוטא היא: ורבנן

ברוקא היא דתניא^ז וקדשתם את שנת החמשים שנה מה ת"ל לפי שנאמר ביוה"כ יכול לא תהא מתקדשת אלא מיוה"כ ואילך ת"ל וקדשתם את שנת החמשים מלמד שמתקדשת והולכת^ז מתחילתה מכאן אמר ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא^ט מר"ה עד יוה"כ לא היו עבדים נפטרין לבתיהן ולא משתעבדין לאדוניהם אלא אוכלין ושותין ושמהין ועמרותיהן בראשיהן כיון שהגיע יוה"כ ״תקעו ב"ד בשופר נפטרו עבדים לבתיהן ושדות חוזרות לבעליהן ורבנן ״שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים תניא איך יובל היא מה תלמוד לומר לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמשים יכול כשם שמתקדשת והולכת מתחילתה כך מתקדשת והולכת בסופה ואל תתמה שהרי מוסיפין מחול על קדש תלמוד לומר ״יובל היא שנת החמשים שהרי החמשים אתה מקדש ואי אתה מקדש שנת החמשים ואחת ורבנן

התם תקעו בחדש שופר צבקה ליוס חגגו והלא ניסן חדש ונכסה ויש צו חג אלא זה שחגו צו ציוס ואין לך חדש שהוא נכסה ויש צו חג וחגו ציומו אלא תשרי ועוד מפרש ר"ת מתבסח מוזמן כמו ליוס הכסא יצא צימו דצפרק חלק (סנהדרין דף ט:.) גבי עמון ומואב שיצבי צישי דארעא לישראל הוו וכו' ״והר"ר משולם מפרש שהחדש מתבסח צו שאין חטאת ר"ח קרב צראש השנה כדכתיב מלגד עולת החדש ומנחתה ולא כתיב מלגד חטאת ועולה והקשה לו ר"ת דכריש תוספתא דשנזעות תניא (ל') שעירים מקריבים ישראל בכל שנה וחשיצ י"צ צראשי חדשים וצאופן דמוסף דר"ה וחיות אשר הנה מרובעות יסד ר"א הקלירי מוספי חדש עשתי עשרה דהיינו פרים צני צקר שנים ואיל אחד כצשים צני שנה שצעה ושעיר לכפר והשיצ לר"ת שלא אמר שאין צו מוסף אלא מתבסח שלא הזכיר הכא חטאת צקרא דמלגד כמו שהזכיר עולה ועוד פי' מתבסח שאין מוכירין מוסף של ר"ח צתפלה משום דאמר' רשצ"ג ה"ל צריה דצסים קליה עייל קמי תיבותא כי מטי לראשי חדשים אישתיק ולא ראה לאמרו (ט) פי' דמוטצ שיצא זכאי ויכפר על החייצ ואל יצא חייצ ויכפר על הזכאי פירוש ההוא דר"ח קרוי חייצ משום דאמר'^ז אמר הקצ"ה הציאו כפרה וכו' עכ"ל ור"ת רגיל להזכיר ולומר מלגד עולת החדש ולסיים ושני שעירים לכפר חד דר"ח וחד דר"ה^ה: **בעשרה** בתשרי הוא. לרצ אשי דאמר לעיל ארבעה ראשי השנה צד' ראשי חדשים^ט פריך (י) הא דא"ל רב חסדא לעיל רגל שצו ר"ה לרגלים (ט) הוה נמי מני לשנויי הכא הכי: **ורבנן** שנת חמשים אחת מונה. לרבנן כיון דאינה מתקדשת מתחילתה אינטרין ליה קרא להכי ולא אינטרין למעוטי סופה מחמת דמוסיפין מחול על הקדש דהשמא מבצירי צייר אסופי מצעיא וא"ת אדרבה כ"ש דלריך טפי משום דכתיב צקרא שנה ואין כאן שנה שלימה אא"כ תמשך עד יוה"כ אחר ויש לומר דכיון דלא שייך טעמא דתוספת ממילא צלא שום יתור ממעטא מקרא דוקדשתם דמשמע דוקא שנת החמשים: ואי

התם תקעו בחדש שופר צבקה ליוס חגגו והלא ניסן חדש ונכסה ויש צו חג אלא זה שחגו צו ציוס ואין לך חדש שהוא נכסה ויש צו חג וחגו ציומו אלא תשרי ועוד מפרש ר"ת מתבסח מוזמן כמו ליוס הכסא יצא צימו דצפרק חלק (סנהדרין דף ט:.) גבי עמון ומואב שיצבי צישי דארעא לישראל הוו וכו' ״והר"ר משולם מפרש שהחדש מתבסח צו שאין חטאת ר"ח קרב צראש השנה כדכתיב מלגד עולת החדש ומנחתה ולא כתיב מלגד חטאת ועולה והקשה לו ר"ת דכריש תוספתא דשנזעות תניא (ל') שעירים מקריבים ישראל בכל שנה וחשיצ י"צ צראשי חדשים וצאופן דמוסף דר"ה וחיות אשר הנה מרובעות יסד ר"א הקלירי מוספי חדש עשתי עשרה דהיינו פרים צני צקר שנים ואיל אחד כצשים צני שנה שצעה ושעיר לכפר והשיצ לר"ת שלא אמר שאין צו מוסף אלא מתבסח שלא הזכיר הכא חטאת צקרא דמלגד כמו שהזכיר עולה ועוד פי' מתבסח שאין מוכירין מוסף של ר"ח צתפלה משום דאמר' רשצ"ג ה"ל צריה דצסים קליה עייל קמי תיבותא כי מטי לראשי חדשים אישתיק ולא ראה לאמרו (ט) פי' דמוטצ שיצא זכאי ויכפר על החייצ ואל יצא חייצ ויכפר על הזכאי פירוש ההוא דר"ח קרוי חייצ משום דאמר'^ז אמר הקצ"ה הציאו כפרה וכו' עכ"ל ור"ת רגיל להזכיר ולומר מלגד עולת החדש ולסיים ושני שעירים לכפר חד דר"ח וחד דר"ה^ה: **בעשרה** בתשרי הוא. לרצ אשי דאמר לעיל ארבעה ראשי השנה צד' ראשי חדשים^ט פריך (י) הא דא"ל רב חסדא לעיל רגל שצו ר"ה לרגלים (ט) הוה נמי מני לשנויי הכא הכי: **ורבנן** שנת חמשים אחת מונה. לרבנן כיון דאינה מתקדשת מתחילתה אינטרין ליה קרא להכי ולא אינטרין למעוטי סופה מחמת דמוסיפין מחול על הקדש דהשמא מבצירי צייר אסופי מצעיא וא"ת אדרבה כ"ש דלריך טפי משום דכתיב צקרא שנה ואין כאן שנה שלימה אא"כ תמשך עד יוה"כ אחר ויש לומר דכיון דלא שייך טעמא דתוספת ממילא צלא שום יתור ממעטא מקרא דוקדשתם דמשמע דוקא שנת החמשים: ואי

בכניסהה תהא מתקדשת בראש השנה וציאתה [נ"א: וביציאתה] תהא מושכת והולכת עד יום הכפורים, שכן מוסיפין מחול על קודש [נ"א: הקודשן], ת"ל יובל היא שנת החמישים שנה תהיה לכם, אין קרשתה אלא עד ראש השנה.

מסורת הש"ס

א) [לקמן טז.] ע"ז ב:
ב) [לעיל ז.] לקמן טז:
ג) [ערכין כח.] ד) [קדושין מ:.]
ה) [לעיל ז:.] ו) שבת קלא:
ו) [לקמן כד.]
ז) [עירובין טז.] ט) [ז"ל לקמן כ:.] י) [וע' מוס' ביצה טז. ד"ה איהו, ס) [ז"ל ליצ:]
ט) [שנועות ט. חולין ס:.]
ח) [וע"ע מוס' ביצה טז. ד"ה אחיה ותר' עירובין מ. ד"ה זכרון ותר' לקמן לה:.]
ו) [וע' רש"א,]

תורה אור השלם

1. בי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב:
ההלים פא ה
2. ויהי דברי אלה אשר התחננתי לפני יי קרבים אל יי אלהינו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו:
מילים א ח גט

3. ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לך שורך לא תורע ובקרא לא תזמור:
ויקרא כה ד

4. ארץ אשר יי אלהיך ירש אותה תמיד עני יי אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה:
דברים יא יב
5. החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה:
שמות יב ב

6. והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם:
ויקרא כה ט

7. וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל ישיביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחותו ואיש אל משפחתו תשבו:
ויקרא כה י
8. יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תורעו ולא תקצרו את ספידיה ולא תבצרו את נודדיה:
ויקרא כה יא

גליון הש"ס

תר"ח שהחשב וכו',
והר"ד משולם מפרש: עיין יומא ג ע"א מדיה אלא למ"ד: